

FİNANS GÜNDEMİ

VERİ ANALİTİĞİNİN ÖNEMİ ARTIYOR

KPMG Global Bilgi Sistemleri ve Risk Yönetimi Başkanı Jerry Jones ile veri analitiğini konuştuk.

ÖDEME KURULUŞLARI İÇİN YENİ YASAL ALTYAPI

Ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşlarının faaliyetleri yasal altyapıya kavuşuyor.

DEĞERLENDİRME SÜRECİ BAŞLIYOR

Basel II ikinci yapısal blok çerçevesinde hazırlanan taslak ve uygulama rehberleri yayınlandı.

GÜVENİLİR BİLGİ İÇİN SİSTEM DENETİMİ

Doğru bilgiye erişebilmek için bilgi sistemleri ve süreç denetimi yaklaşımı önemli.

BSMV'DE LEHE PARA KALMA DEĞİŞİYOR MU?

BSMV, "lehe para kalma" kavramını yeni bir yaklaşımla yorumladı.

VERİ ANALİTİĞİNİN ÖNEMİ ARTIYOR

Aslında veri analitiği sektörü, son beş yıldır büyük bir gelişim içinde. Şirketler büyük veriyi doğru analiz etmek ve beklentilerini karşılayacak şekilde kullanmak için veri analitiğine ihtiyaç duyuyor. KPMG ise uzun yıllardır bu alanda müşterilerine çözüm sunuyor. KPMG Global Bilgi Sistemleri ve Risk Yönetimi Başkanı Jerry Jones, KPMG'nin bu alana milyonlarca dolar yatırım yaptığını söylüyor. KPMG Türkiye Bilgi Sistemleri ve Risk Yönetimi Bölüm Başkanı Sinem Cantürk ise veri analitiğinin öneminin her geçen gün arttığına vurgu yapıyor. Cantürk ve Jones'la KPMG'nin veri analitiği sektöründeki yerini ve stratejilerini konuştuk...

Büyük veri, veri doğru yorumlandığında, analiz edildiğinde ve beklentileri karşılayacak doğru sorulara yanıt bulunduğunda şirketler için anlamlı bir hal alıyor. Zaten günümüzde de sektör bağımsız tüm şirketler bunun için çalışıyor. KPMG ise veri analitiğini geleneksel denetim metodolojisinin içine konumlandırmak ve bu kavramı, hem kendi denetimleri için hem de hizmet verdiği şirketler için maksimum faydayı sağlayacak şekilde kullanabilmek için çalışmalarını uzun süredir yürütüyor.

KPMG Global Bilgi Sistemleri ve Risk Yönetimi Başkanı Jerry Jones, KPMG'nin bu alanda yer edinmek için milyonlarca dolarlık yatırım yaptığını söylüyor. "Veri analitiği sunduğumuz çözümlerin içinde zaten vardı, şimdi daha da derinleşti" diye konuşuyor. Sinem Cantürk ise şirketlerin ellerindeki verinin değerini artık daha iyi anladığını söylüyor, "O nedenle, son dönem-

de veri analitiğinin önemi artıyor ve artmaya da devam edecek" diyor.

Jerry Jones ve Sinem Cantürk'le KPMG'nin veri analitiği alanında yaptığı çalışmaları, bu konudaki stratejilerini ve gelecek hedeflerini konuştuk.

KPMG dünyasında veri analitiğinin yeri nedir?

JERRY JONES: KPMG olarak biz bu sektörde yer edinmek için milyonlarca dolarlık yatırım yaptık. Veri analitiği sunduğumuz çözümlerin içinde zaten vardı, şimdi daha da derinleşti. Denetim ya da danışmanlık tarafındaki müşterilerimizin de bizden bu yönde talepleri oluyordu.

Aslında müşterilerimizin tek istedikleri onların verilerine bakarak daha iyi değer yaratmamız. Biz şirket olarak sunduğumuz veri analitiği araçlarıyla müşterilerimizin verilerinin içine giriyoruz. Bu verileri derinlemesine inceliyor ve onlara değer katmaya çalışıyoruz. Bu

veriler ışığında karşılaştırmalı değerlendirme yapabiliyor, diğer endüstrilerde neler olduğunu görüyoruz. Kısacası bizim yaptığımız iş sadece denetim ve sayılara bakmak değil. Şirketlere önemli faydalar da sağlıyoruz. Müşterilerimizin son dönemdeki talepleri de bu yönde zaten. KPMG gözünde veri analitiği bu anlama geliyor.

Veri analitiğinin önemi neden son dönemde artmaya başladı?

JERRY JONES: Şu anda sahip olduğumuz verilerin yüzde 90'ı son iki yılda yaratıldı. Kısacası bir veri patlaması söz konusu. Bu veriyi insanların kendi yararlarına kullanması son derece önemli. Ayrıca artık şirketler, kendi müşterilerini daha yakından tanımak istiyor. Müşterilerinin nasıl hissettiği, ne yaptıkları ve nasıl düşündükleriyle yakından ilgileniyorlar. Son dönemde müşteriler ve tüketicilerle ilgili de pek çok veri üretilmiş durumda. Bu verinin doğru kullanımı bu nedenle önemli.

Son dönemde bizim müşterilerimiz arasında yer alan pek çok şirket bu nedenlerle kendi içlerinde BT dönüşümüne imza atıyor. Bu yatırımları yaparak pek çok kişiye de ulaşabilir hale geldiler. Bilgiyi sistematik bir şekilde yönetebilmeleri çok önemli. Özellikle perakende sektörü, müşterilerle ilgili pek çok bilgiye sahip. Bunları doğru yönettikleri zaman kazanıyorlar.

SİNEM CANTÜRK: Eskiden şirketler veriyi sadece tutmak zorunda oldukları için tutuyor ve saklıyorlardı. Şimdi ise veriyi satış, pazarlama ve verimlilik için kullanıyorlar. Şirketler ellerindeki verinin değerini anladı. O nedenle, son dönemde veri analitiğinin önemi artıyor ve artmaya da devam edecek.

Veri analitiğinde başarıya ulaşmak için şirketlerin ne yapması gerekli?

JERRY JONES: Öncelikle veri analitiğini yapacak kişilerin kalifiye olması önemli. Doğru kanaldan, doğru →

JERRY JONES

KPMG GLOBAL BİLGİ SİSTEMLERİ VE RİSK
YÖNETİMİ BAŞKANI

“BÜYÜK VERİ REKABET AVANTAJI SAĞLAR”

BÜYÜK RİSKLER VAR Günümüzde şirketler çok büyük verilere sahip. Kimisi bu verilere sahip olduğunun farkında bile değil. Bu veriler etkili ve verimli şekilde kullanıldığında şirketlere önemli rekabet avantajı sağlayabiliyor. Özellikle günümüzde büyük şirketler büyük risklere maruz kalıyor.

YATIRIM ALANLARI ÇEŞİTLENDİ Son dönemde de bunun örneklerini gördük. Şirketler verilerini belki de doğru yönetemedikleri için büyük sorunlar yaşadılar. Şirketlerin yatırım alanları da oldukça çeşitlendi. Bu nedenle yeni dönemde veri analizi şirketlerin düşünmesi gereken en kritik konulardan biri.

MÜŞTERİLERİMİZE YARDIMCI OLUYORUZ Biz de KPMG olarak müşterilerimize bu konuda yardımcı oluyoruz. Geniş veri analitiği araçlarımızla onların müşterilerini, yatırım yapacakları pazarları, göremedikleri iş fırsatlarını görmelerini ve anlamalarını sağlıyoruz.

VERİLER DAĞINIK Şirketlerin çoğu karmaşık sistem yapıları nedeniyle de verilerini dağınık bir ortamda tutuyor. Bu verilerin bir araya getirilerek yorumlanması ancak veri analitiğiyle mümkün.

şekilde toplanan her bilgi, şirketlere katma değer sağlayacaktır. Tüm sektörlerde veri analitiği şirketlerin daha akıllı, daha üretken olmasına ve pazarla ilgili daha iyi tahminlerde bulunmasına neden oluyor. Şirketlerin veriyi iyi kullanması için bir plan dahilinde çalışmaları da önemli. Ancak veriyi kullanma konusunda bir plan hazırlamak da sanıldığı kadar kolay değil. İlk olarak bu konuda bir strateji belirlemek gerekli. Teknolojiye, teknolojinin araçlarına, veri setlerine yatırım yapmak gerekli. Süreçlerin yeniden keşfedileceğinin bilinmesi de son derece önemli.

Veri analitiği pazarının denetim sektörünü nasıl etkileyeceğini düşünüyorsunuz?

SİNEM CANTÜRK: Denetim için veriyi yorumlamak aslında yeni bir kavram değil. Bizler zaten her zaman verilerle çalışıyoruz. Bu bakış açısının bize getirdiği fark, “denetimlerimizi daha etkili, daha verimli

Büyük veri ve veri analitiği günümüzde rekabette bir adım öne geçmenin en etkin yolu.

ve daha çok soru sorarak nasıl yapabiliriz?” sorularına yanıt bulmak. Yani daha çok veriyi analiz ederek, daha geniş bir evrene güvence vermek. İşte bizim veri analitiğini denetimde konumlandığımız alan burası.

Şirketlerin veri analitiği yaparak elde edebilecekleri faydalar neler?

JERRY JONES: Veri analitiğinin müşterilere sağladığı en büyük fayda kendilerinde olan ancak şu anda farkında olmadıkları bilgilere erişebilmeleri. Günümüz dünyasında şirketler büyük veriyi iyi analiz edebilirlerse, şirketlerindeki pek çok süreci çok daha kolay yönetme şansı elde edebilirler. Bu verileri ise pazarda daha iyi yer edinmek, daha verimli çalışmak ya da fırsatları daha iyi yakalayabilmek için kullanabilirler. Aslında günümüzde pek çok yatırım bankası da bunu yapıyor. Yatırım bankaları ellerindeki veriler nedeniyle pazarla ilgili daha iyi bir resme sahipler. Bu sayede geleceğe yön verecek kuralları da daha iyi anlıyorlar. Elleriindeki veriler nedeniyle de her türlü işlemle ve süreçle ilgili daha hızlı davranabiliyorlar. Büyük veriyi inceleyen şirketler farklı iş fırsatlarını da daha kolay yakalama şansına sahip.

SİNEM CANTÜRK: Aslında veri analitiği yeni doğmuş bir kavram değil. Belki ismi bu kadar fazla telaffuz edilmiyordu ama her sektör kendi ihtiyaçları çerçevesinde kullanıyordu. Ama veriye tam olarak doğru soruları sormuyorduk, o nedenle de elde edebileceğimiz maksimum değeri, faydayı elde edemiyorduk. Doğru soruyu, akşam sizi uykunuzdan uyandıran soruyu sorarsak, bunun yanıtını bulabileceğimizi fark ettik.

Veri güvenliği konusu da son dönemde çok gündemde. Burada pazarda son durum nedir?

JERRY JONES: Veri güvenliği konusu çok önemli. Verileri insanların özeline girmeden kullanmak gerekli. Dünyada bazı şirketler kişilere ait bilgileri fazla kullandığı için eleştiriliyor. Ancak Google, Apple gibi şirketler bunu çok iyi yapıyor. Zaten insanlar da bilgilerini bu şirketlerle gönüllü paylaşıyor. Ben, zaman içinde insanlar daha fazla sayıda şirketin kendi bilgilerini kullanmasına alışacak diye düşünüyorum. Çünkü ancak bu sayede kendilerine özel hizmetler almaları mümkün olacak. Şirketler müşterilerinin verileri uyarınca profiller oluşturuyor. Bu profiller de müşterilere özel pazarlama aktiviteleri geliştirmeye yardımcı oluyor. Aslında bir kazan-kazan durumu söz konusu. Ancak yine de veri kullanımı çok dikkatli yapılmalı. Sonuçta kimse tüm verileri kullanılsın istemez.

Bu konuda bilinç yeni geliyor diyebilir miyiz?

JERRY JONES: Bence bu bir süreç. İşleri geleneksel yoldan yapan bir yapımız vardı. Ancak veri patlaması oyunun kuralını değiştirdi. Şu anda bu veri patlamasının daha başındayız diyebilirim. Zaman içinde herkesin büyük veriye bakış açısının değişeceğine inanıyorum.

Bu konuda başarılı olan sektörler ve şirketler hangileri size göre?

JERRY JONES: Bu konuda en başarılı şirketler teknoloji şirketleri. Aynı zamanda perakende sektöründe de verinin iyi ve yerinde kullanıldığını görüyoruz. Diğer sektörler de bu hıza yetişecektir. Zaten başka çareleri de yok. Bundan 20 yıl önce kimse dijital bağlantının bu seviyeye ulaşacağını düşünmezdi. Büyük veri ve veri analitiği günümüzde rekabette bir adım öne geçmenin en etkin yolu. Bu sayede şirketler daha verimli oluyor, iş yapmak için yeni yollar buluyor ve daha yenilikçi olabiliyorlar.

SİNEM CANTÜRK: Türkiye için bu sektörler finans sektörünü de eklemek gerekli. Özellikle bankalar, bu işte öncü ve çok başarılılar. Çapraz satış, alternatif dağıtım kanalları gibi, veri analitiğini kullandıkları bir çok alan mevcut.

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde veri analitiğine bakış açısı ne durumda size göre?

JERRY JONES: Bana göre henüz dünyada da veri analitiğinin stratejik önemi yeterince kavranmış değil. Ancak şirketler veriyi kullanarak tüketicilerinin beklentilerini daha iyi karşılayabileceklerinin farkında. Sonuçta eski alışkanlıkları da bir anda bırakmak kolay değil. Yine de gelişmekte olan ülkelerin bu tür yeni trendlere bizden daha iyi adapte olduklarını düşünüyorum. Gelişmekte olan ülkelerin bu konuda karşılarındaki en büyük sorun doğru insanı bulmak. Bu verileri toplayacak ve analiz edecek kalifiye insanlara ihtiyaçları var. Bu verileri anlayarak pazarları da iyi analiz edecek kişilerle çalışmaları önemli. KPMG olarak biz küresel müşterilerimize bu verileri kullanarak gelişmekte olan ülkelere yatırım yapmaları konusunda yardımcı oluyoruz. Aynı şekilde gelişmekte olan ülkelerdeki şirketlere de verileri analiz ederek başka ülkelere doğru yatırım yapma olanağı sağlıyoruz ●

SİNEM CANTÜRK

“TÜRKİYE YENİ TRENDLERDE İLERİDE”

Türk şirketlerine bu ortamda büyümek için ne önerirsiniz?

ÖNCÜ ÜLKELERDENİZ Türkiye gelişmekte olan ülkeler statüsünde, bu doğru. Ancak konu son model uygulamalar, yeni trendler olduğunda öncü ülkeler arasında yer aldığımızı inanıyorum. Facebook, Twitter gibi sosyal medya kullanımı oranları dikkat çekici ölçüde yüksek.

FARK YARATACAĞIZ ATM, internet bankacılığı, kredi kartı teknolojileri ve kullanımlarında da Avrupa ülkelerine fark atmış durumdayız. O nedenle veri analitiğinde, beklediğimizden çok daha gelişmiş olduğumuzu ve kısa sürede fark yaratacağımıza inanıyorum.

POLİTİKAMIZ YOK Yine de Türkiye’de veri güvenliği konusunda farkındalık olmakla birlikte, halen güçlü bir bilgi güvenliği regülasyonumuz, politikamız var diyemeyiz. Veri analitiğiyle bu kadar yakından ilgilenirken, işin hukuksal ve yasal boyutlarını da farklı platformlarda ele almalı ve başından sağlam temellere dayandırmalıyız.

ÖDEME KURULUŞLARI İÇİN YENİ YASAL ALTYAPI

Ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşlarının faaliyetleri yasal altyapıya kavuşuyor. İlgili kuruluşlar artık BDDK'dan izin alarak faaliyet gösterecek... İlgili tebliğ teknolojiyi yoğun kullanan sektör için önemli bir aşama olup geleceği şekillendirecek en önemli etkenlerden biri olarak görülüyor.

Ehtiram Ismayilov

Bilgi Sistemleri Risk
Yönetimi, Kıdemli Müdür

E: eismayilov@kpmg.com

T: +90 216 681 91 61

M: +90 533 294 61 13

Meclis'te kabul edilen yasanın yürürlüğe girmesiyle birlikte, bugüne kadar bir izne tabi olmadan ve denetlenmeden faaliyet gösterebilen ödeme ve elektronik para kuruluşları için yasal altyapı oluşturuluyor. Ödeme kuruluşlarıyla elektronik para kuruluşlarının anonim şirket şeklinde kurulmaları, bu kuruluşlara ilişkin lisanslama, faaliyet ve denetim gibi alanların düzenlenerek Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'ndan (BDDK) gerekli izinleri almadan faaliyet göstermeleri yasaklanıyor. Ödeme ve elektronik para kuruluşlarının denetimi ve lisanslanması Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun yetki ve sorumluluğuna bırakılıyor.

Bilindiği üzere, 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun (Kanun) 27 Haziran 2013 tarih ve 28690 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdi. Kanunun geçici birinci maddesi uyarınca, kanunda öngörülen yönetmeliklerin kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde hazırlanarak yürürlüğe konulması gerekiyor. Yayımlanan mevzuat doğrultusunda, ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşlarının, kanunda öngörülen yönetmelikler doğrultusunda gerekli izinleri alarak faaliyet göstermeleri ve ilgili mevzuat kapsamında belirlenen temel ilkelere uymaları gerekiyor.

İLKELER VE KURALLAR BELİRLENDİ

Bu kapsamda, BDDK tarafından kanunun geçici birinci maddesi hükmüne dayanılarak Ödeme Hizmetleri ve

Elektronik Para İhracı ile Ödeme Kuruluşları ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Yönetmelik (Yönetmelik) ve Kanununun 14, 18 ve 21'inci maddeleri ile Yönetmelik 64'üncü maddesi hükümlerine dayanılarak, Ödeme Kuruluşları ve Elektronik Para Kuruluşlarının Bilgi Sistemlerinin Yönetimine ve Denetimine İlişkin Tebliğ (Tebliğ) 27 Haziran 2014 tarihinde yayımlandı.

Tebliğ içinde, izin alarak faaliyet gösterecek olan ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşlarının bilgi sistemleri yönetimi kapsamında uymaları gereken ilkeler ve kurallar belirlendi. İlgili tebliğ teknolojiyi yoğun kullanan sektör için önemli bir aşama olup, geleceğini şekillendirecek en önemli etkenlerden biri olarak görülüyor. Ayrıca, Tebliğ kapsamında, ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşlarının, BDDK tarafından yetkilendirilmiş bağımsız denetim şirketleri tarafından 2 yılda bir bağımsız bilgi sistemleri denetimine tabi tutulması da zorunlu hale getirildi.

Yayımlanan mevzuat kapsamında, ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşlarının bilgi sistemleri yönetiminde esas alacakları temel ilkeler şu başlıklar halinde belirtilmiştir:

Ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşları, BDDK tarafından yetkilendirilen denetim şirketleri tarafından 2 yılda bir denetlenecek.

- Bilgi sistemleri risk yönetimi
- Bilgi güvenliği yönetim süreci
- Güvenlik olay yönetimi
- Veri gizliliği, güvenliği ve yetkilendirme
- Denetim izlerinin oluşturulması
- Kimlik doğrulama
- Kullanıcıların bilgilendirilmesi
- Kullanıcı bilgilerinin gizliliği
- İşlemlerin takibi
- Bilgi sistemlerine ilişkin sınırlamalar
- Üye iş yerleri, temsilciler ve hizmet noktaları
- Bilgi sistemleri süreklilik planı
- Bilgi sistemlerine ilişkin dış hizmet alım sürecinin yönetimi

HANGİ BİLEŞENLERDEN OLUŞUYOR?

Ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşlarının mevzuata uyum durumlarının tespiti amacıyla gerçekleştirilecek bağımsız bilgi sistemleri denetimi şu bileşenlerden oluşuyor:

- ✓ **Bağımsız bilgi sistemleri denetimi:** Bilgi sistemleri yönetimi kapsamında yer alan süreç, faaliyet, yazılım,

donanım gibi bilgi sistemi unsurlarıyla bu sistem ve süreçler dâhilinde tesis edilen iç kontrollerin yetkilendirilmiş bağımsız denetim kuruluşları tarafından değerlendirilmesi sürecidir.

✓ **Yönetim beyanı:** Kuruluş mevzuat hükümlerinin gereği olarak tesis ettiği iç kontroller hakkında denetim dönemi itibarıyla güvence veren ve üst yönetim tarafından onaylanmış yönetim beyanını her denetim döneminde hazırlamakla ve bağımsız denetim kuruluşuna sunmakla yükümlüdür.

✓ **Denetim görüşü ve raporu:** Kuruluşta gerçekleştirilen bağımsız bilgi sistemleri denetimi sonucunda mevzuatta belirtilen görüş çeşitleri çerçevesinde (olumlu, şartlı, olumsuz, görüşten kaçınma) bağımsız denetim kuruluşunun görüş bildirmesi ve bu görüş doğrultusunda denetim raporunun oluşturularak BDDK'ya raporlanması gerekmektedir. Yapılan düzenleme ve yayımlanan mevzuat doğrultusunda, ödeme kuruluşlarıyla elektronik para kuruluşlarının faaliyetleri düzenlenerek geçmişte yaşanan mağduriyetlerin ortadan kalkacağı ve sektörün gelişmesine ciddi katkılar yapacağı öngörülmektedir ●

DEĞERLENDİRME SÜRECİ BAŞLIYOR

BDDK, “Bankaların İç Sistemleri ve İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Hakkında Yönetmelik Taslağı” ile uygulama rehberlerini, 22 Nisan 2014’te yayınladı. Bunlara göre bankalar ile denetim otoritesi tarafından birlikte yürütülmesi gereken süreçler söz konusu. Bu süreçler ise bankaların faaliyetlerini gerçekleştirirken maruz kaldıkları ve kalacakları tüm önemli riskler karşılığında yeterli sermaye bulundurmalarını ve risk yönetim kabiliyetlerini geliştirmelerini amaçlıyor.

Cihan Doğrayan

Denetim, Kıdemli Müdür

E: cdograyan@kpmg.com

T: +90 216 681 90 67

M: +90 533 599 31 24

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Basel II ikinci yapısal blok çerçevesinde hazırlanan “Bankaların İç Sistemleri ve İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Hakkında Yönetmelik Taslağı” ve ilgili uygulama rehberlerini, 22 Nisan 2014 tarihinde yayınlayarak bankaların görüşüne açtı. İkinci yapısal blok, bankaların yürütecekleri İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci (İSEDES) ile denetim otoritesinin yürüteceği İnceleme ve Değerlendirme Süreci (İDES) olmak üzere temelde birbirini tamamlayan iki ayrı süreci ifade ediyor. Bankalar ve denetim otoritesi tarafından birlikte yürütülmesi gereken söz konusu süreçler, bankaların faaliyetlerini gerçekleştirirken maruz kaldıkları ve kalacakları tüm önemli riskler karşılığında yeterli sermaye bulundurmalarını ve risk yönetim kabiliyetlerini geliştirmelerini amaçlıyor. Dolayısıyla bankaların risk profilleri,

risk yönetimi uygulamaları ve risk azaltım sistemleri ile sermaye düzeyleri arasında ilişkinin geliştirilmesi, tesis edilen denetim döngüsünün temel kurgusunu teşkil ediyor.

YÜKÜMLÜLÜKLER NELER?

Mevcut durumda ikinci yapısal blok kapsamındaki İSEDES, bankaların iç sistemleri hakkında yönetmelikle düzenlendi ve çalışmalar neticesinde BDDK denetim birimlerinin gereksinimleri çerçevesinde yönetmeliğin yeniden ele alınması ve İDES kapsamında görülen eksikliklerin giderilmesi amacıyla BDDK tarafından yapılacak denetime ilişkin usul ve esaslar hakkında yönetmelikte değişiklik yapılması gerekliliği ortaya çıktı.

Yönetmelik taslağı ise bankaların kuracakları iç kontrol, iç denetim, risk yönetim sistemlerine, içsel sermaye yeterliliği değerlendirme sürecine ve bunların işleyişine ilişkin usul ve esasları düzenlemeyi amaçlıyor. Bankalar maruz kaldıkları ve kalabilecekleri riskleri karşılayacak düzeyde sermayeyi içsel olarak hesaplamak ve faaliyetlerini bu düzeyin üzerinde bir sermayeyle idame ettirmek zorunda olacak. İSEDES, üst yönetim tarafından, risklerin doğru ve yeterli düzeyde tanımlanması, ölçülmesi, toplulaştırılması ve izlenmesine, bankanın risk profili, stratejileri ve faaliyet planına göre belirlenecek yeterli içsel sermayenin hesaplanması ve buna sahip olunmasına, güçlü risk yönetim sistemlerinin tesis edilmesi, kullanılması ve bunların sürekli geliştirilmesine imkan veren süreç veya süreçler bütünü olacak. Bankalar, İSEDES’i kendi bünyesinde tesis etmek, uygulamak ve geliştirmekle yükümlü olacak.

RİSKYÖNETİMİ

Bankaların yeterli ve etkin bir risk yönetimi kapsamında risk profilleriyle uyumlu sermaye bulundurmalarını amaçlayan İSEDES sürecinin tesisi için risk yönetim ilkelerinin belirlenmesi ve stres testleri de dahil olmak üzere risk ölçümü çerçevesinde hesaplanan önemli riskler için bulunacak sermaye ihtiyacının bankaca sağlanması zorunluluğunun düzenlenmesi gerekiyor.

Bankalar maruz kaldıkları ve kalabilecekleri riskleri karşılayacak düzeyde sermayeyi içsel olarak hesaplamak ve faaliyetlerini bu düzeyin üzerinde bir sermayeyle idame ettirmek zorunda olacak. İSEDES, üst yönetim tarafından risklerin doğru ve yeterli düzeyde tanımlanması, ölçülmesi, toplulaştırılması ve izlenmesine, bankanın risk profili, stratejileri ve faaliyet planına göre belirlenecek yeterli içsel sermayenin hesaplanması ve buna sahip olunmasına, güçlü risk yönetim sistemlerinin tesis edilmesi, kullanılması ve bunların sürekli

SÜREÇ HANGİ ÖZELLİKLERİ TAŞIMALI?

- Yönetim kurulu ve üst düzey yönetimin gözetimi olmalıdır.
- Politika ve prosedürler, bankanın tüm önemli risklerini tanımlamasını, ölçmesini, izlemesini ve kontrol altında bulundurmasını sağlamalıdır.

Oluşturulan süreç:

- Sermayeyi risk seviyesiyle ilişkilendirmelidir.
- Bankanın iç strateji ve planlarını göz önünde bulundurarak sermaye yeterliliği hedeflerini risklerle birlikte ele almalıdır.
- İç kontroller, gözden geçirmeler ve iç denetimlerle tüm yönetim sürecinin bütünlüğünü sağlamalıdır.
- Bankanın tüm önemli riskleri süreç içerisinde dikkate alınmalıdır.
- Süreç asgari olarak kredi riski, operasyonel risk, piyasa riski, faiz oranı riski ve likidite riskini içermelidir.

geliştirilmesine imkan veren süreç veya süreçler bütünü olacak. Banka, İSEDES'i kendi bünyesinde tesis etmek, uygulamak ve geliştirmekle yükümlü olacak. İSEDES, sermaye planlaması ve kurumsal yönetimle risk yönetim kabiliyetinin finansal bilgilere yansımayan nitel özelliklerini de içerecek. Ekonomik döngüye ve diğer dışsal risk faktörlerine olan duyarlılığı dikkate alacak.

İYİ UYGULAMA REHBERİ

İSEDES'in tesis edilmesi ve uygulanmasında bu yönetmelik hükümleri, ilgili diğer mevzuat ve ölçülülük ilkesi çerçevesinde yayımlanan iyi uygulama rehberleri dikkate alınacak. İSEDES'in, bankanın organizasyonel yapısına, risk iştahına ve bütün faaliyetlerine ilişkin süreçlerle bütünlük olması ve bunlara temel teşkil etmesi gerekecek. Bankaların risk yönetimleri ve içsel sermaye gereksinimleri çerçevesinde esas almaları beklenen temel ilkelerin somut bir biçimde ortaya konulabilmesi, bankalardan ölçekleriyle uyumlu şekilde bu ilkelere uyum göstermeleri konusunda yol gösterici olunması ve yapılacak denetimlerle alınacak kararlarda BDDK tarafından dikkate alınacak değerlendirme kriterleri hakkında bankaların bilgilendirilmesi amacıyla yönetmelik taslağıyla beraber iyi uygulama rehberlerinin de dikkate alınması gerekiyor.

İKİ YAKLAŞIM

İSEDES raporunda kullanılan verilerin doğruluğu, sistem ve süreçlerin yeterliliğiyle veri, sistem ve süreçlerin doğru bilgi ve analize imkân verip vermediği hususu, önem taşıyor. Bu doğrultuda, BDDK iki yaklaşım öneriyor. Yukarıda bahsi geçen hususla ilgili olarak, iç denetim birimi veya "Bağımsız Denetim Kuruluşları Gerçekleştirilecek Banka Bilgi Sistemleri ve Bankacılık Süreçlerinin Denetimi Hakkında Yönetmelik" çerçevesinde yetkilendirilen bağımsız denetim şirketlerinden biri tarafından inceleme yapılabilecek. BDDK, iç denetim biriminin yaptığı incelemeyi yeterli bulmazsa bankanın ilaveten bağımsız denetim şirketini görevlendirmesini talep edebilecek. Bu kapsamda önemli olan hususlardan biri de incelemenin, İSEDES raporuna esas teşkil edecek risk değerlendirmesinden önce veya bununla paralel bir şekilde yürütülebilmesidir. Çünkü risk analiz ve hesaplamaları, incelemeyi elde edilecek bulguların giderilmesinden sonra yapılabilmektedir.

Taslağın aynen yürürlüğe girmesi halinde yönetmelikle Bankaların İç Sistemleri Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılacak ve 2013 sonu için bankalar yönetmelikte belirtilen İSEDES raporlarını hazırlayacak. Yönetmeliğe göre hazırlanan raporların ise 31 Mayıs 2014 tarihine kadar kuruma gönderilmesi bekleniyor ●

GÜVENİLİR BİLGİ İÇİN SİSTEM DENETİMİ

Doğru ve güvenilir bilginin önemi her geçen gün artıyor. Doğru bilgiye istenildiği her an, en kısa sürede erişebilmek ise bilgi sistemleri ve süreç denetimi yaklaşımıyla mümkün. Bu denetim sayesinde kurumların finansal raporlama süreci ve finansal tablolarını etkileyen iş ve bilgi sistemleri süreçleri de güvence altına alınabiliyor.

Sinem Cantürk

Bilgi Sistemleri Risk Yönetimi
Bölüm Başkanı, Finansal
Hizmetler Sektör Lideri,
Şirket Ortağı

E: scanturk@kpmg.com
T: +90 216 681 90 37
M: +90 533 294 36 08

Kurumlarda paydaşlar ve menfaat sahiplerinin hak ve çıkarlarının korunması, düzenleyici ve denetleyici otoritelerin etkin gözetim gerçekleştirmesi ve kurumun etkin yönetimi açısından doğru ve güvenilir bilgiye ihtiyaç var. Doğru ve güvenilir bilgiye istenildiği her an en kısa sürede erişebilmeyi ise bilgi sistemleri ve süreç denetimi yaklaşımıyla sağlamak mümkün. Bilgi sistemleri ve süreç denetimi, finansal tablolardaki hata veya hile kaynaklı önemli yanlışlık risklerinin değerlendirilmesi kapsamında uygulamalarda ve sistemlerde oluşan finansal verinin bütünlüğü, tutarlılığı, güvenilirliği, gereken durumlarda gizliliği ve faaliyetlerin sürekliliği kriterlerine uygun olarak denetim prosedürlerine uygun olarak denetlenmesi; dolayısıyla kurumların finansal raporlama sürecini ve finansal tablolarını etkileyen iş ve bilgi sistemleri süreçlerine güvence vermeyi amaçlıyor.

Bu nedenledir ki ülkemizde de 2006 yılından beri Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu ("BDDK") tarafından bankalarda ve finansal işbirliklerinde bağımsız bilgi sistemleri ve süreç denetiminin gerçekleştirilmesi, yayımlanan mevzuat ile zorunlu kılındı. BDDK tarafından yayımlanan yönetmeliklerin bankacılık ve finans sektöründe bilgi sistemleri ve bankacılık süreçleri yönetimi ve denetimiyle bilgi tek-

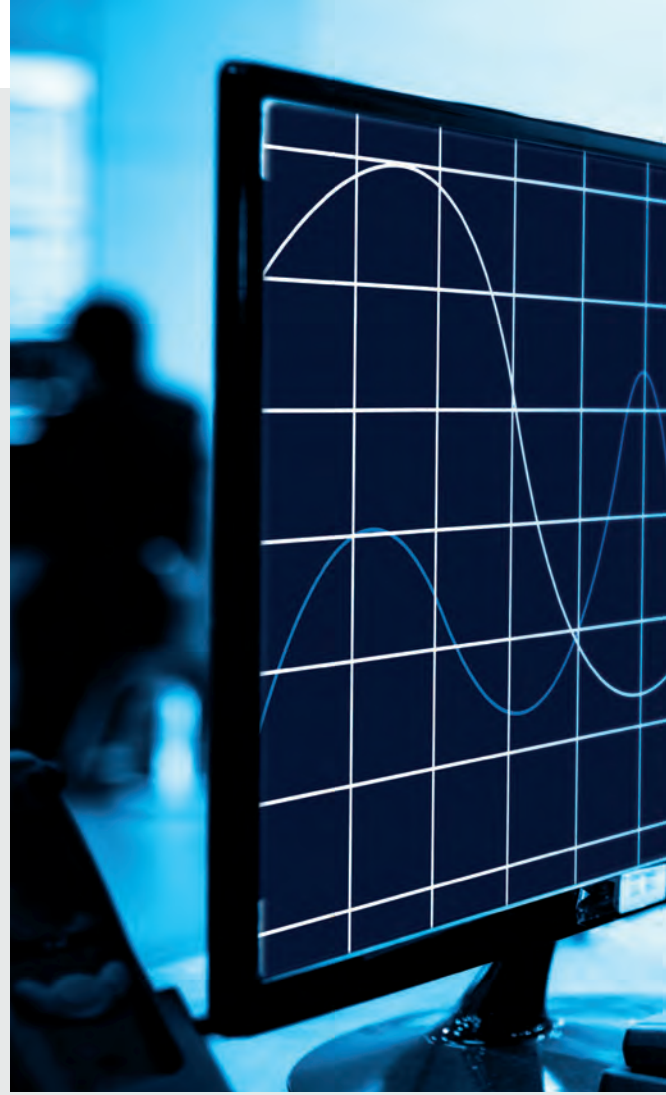
nolojileri yönetimi kapsamında bilgi birikiminin ve deneyimin oluşmasında da önemli rolü oldu. Diğer düzenleyici otoritelerin de bu yönde çalışmalarının olduğu da biliniyor.

DENETİM NEDEN ÖNEMLİ?

Peki bilgi sistemleri ve süreç denetimi neden önemli? Bu soruya cevap bulabilmek için ilk olarak, günümüzde gittikçe artan şekilde kurumlarda, finansal raporlamaya temel teşkil eden ve raporların oluşturulmasında kullanılan verilerin, bilgi sistemleri altyapısı üzerinden uygulamalar aracılığıyla yaratıldığı gerçeğini kabul etmemiz gerekiyor. Bu durum, kurumlara kolaylık, verimlilik ve etkinlik sağlıyor. Ancak aynı zamanda bilgilerin güvenilirliği, tamlığı, doğruluğu, gizliliği, saklanma koşulları ve bilgiye ulaşım gibi faktörlerin önemli hale gelmesine de yol açıyor. Gündeme gelen bu risklerin kontrol altına alınması amacıyla kurumlar tarafından farklı güvence yöntemlerine başvurulmasına da sebep oluyor.

Bilgi sistemleri ve süreç denetimi temel olarak birbirini destekleyen üç kısımdan oluşuyor:

- Süreç denetimi: İş süreçleri ve uygulamalar üzerinde gerçekleştirilen kontrol testleri

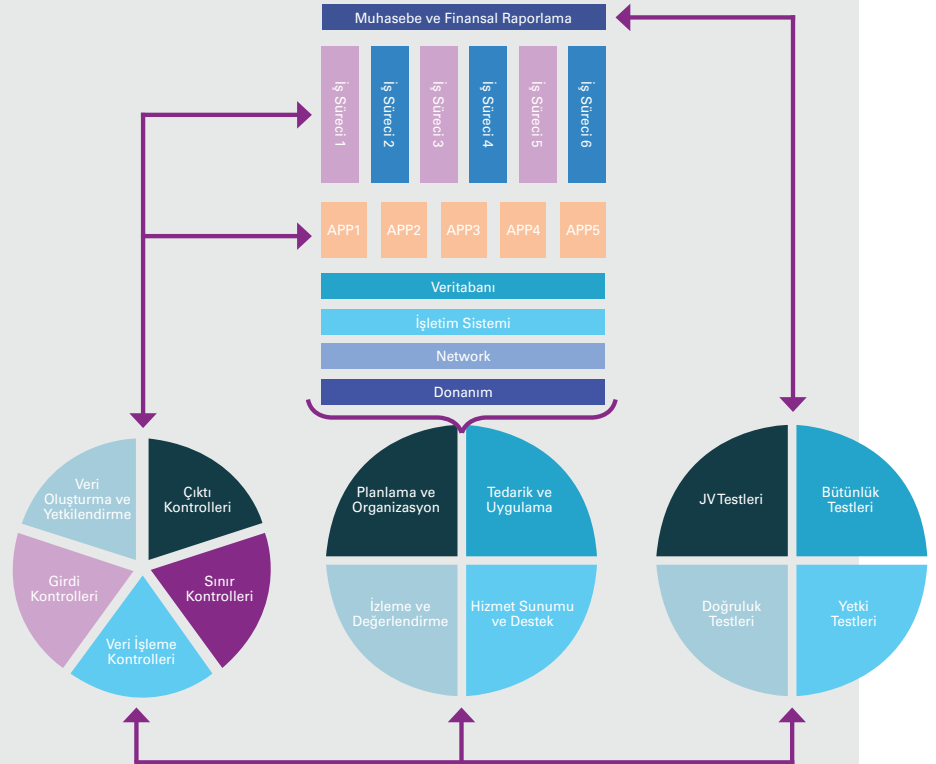

Bilgi sistemleri ve süreç denetimi, finansal raporlama sürecini ve finansal veriyi etkileyen iş süreçleri üzerinde ve bilgi sistemleri altyapısında risk odaklı bakış açısıyla olması gereken kontrol noktalarının tespit edilerek incelenmesini ve test edilmesini içerir.

- Bilgi sistemleri denetimi: Bilgi teknolojileri altyapısının yönetim çerçeveleri ve iyi uygulamalar doğrultusunda incelenmesi
- Veri inceleme çalışmaları: Finansal verilerin bütünlük, doğruluk, tamlık ve yetkiler doğrultusunda incelenmesi

Bu yaklaşımdan yola çıkarak, finansal raporların oluşturulması aşamasında kullanılan verilerin temini süreci kurumlarda analiz edilmeli, kontrol noktaları tespit edilerek incelenmeli ve finansal raporlama süreci kapsamında yer alan uygulama ve yöntemler için denetim yapılarak güvence verilmelidir. Ancak bu tarz bir denetim ve güvence faaliyeti sonrası kurum bünyesindeki sistem ve uygulamalardan temin edilen ve finansal denetim çalışmalarına temel teşkil edecek verilerin bütünlük, doğruluk ve tamlığından bahsedilebilir. Dolayısıyla düzenleyici kurumlara ya da paydaşlarla menfaat sahiplerine gönderilen finansal raporların doğruluğu ve tamlığı için bilgi sistemleri ve süreç denetimi önemlidir.

Finansal denetimle bilgi sistemleri ve süreç denetimi; birbirlerinin kapsam ve sonucunu etkileyecek hususlar içermeleri nedeniyle bütünsel bir yaklaşımda planlanmalı ve uygulanmalıdır ●

BSMV'DE "LEHE PARA KALMA" DEĞİŞİYOR MU?

Son dönemde Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi'nde (BSMV) en çok konuşulan konu BSMV'nin neredeyse kalbi sayılacak olan "lehe para kalma" kavramının yeni bir yaklaşımla yorumlanması. Bu yorumlamayla artık finans kurumlarının lehlerine para kalmaktan öte işlemler sebebiyle gerçekleştirmek zorunda oldukları tüm tahsilat tutarının vergilendirilmesi de mümkün olacak.

Hakan Güzeloğlu

Vergi, Direktör

E: hguzeloglu@kpmg.com

T: +90 216 681 91 69

M: +90 530 387 61 53

Banka ve Sigorta şirketlerinin tüm işlemlerinin tabi olduğu ve finans sektörünün KDV'si olarak da bilinen Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV), 1956 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Yaklaşık 60 yıldır aynı madde hükümleri çerçevesinde finans sektörünün en önemli vergisi olan bu vergi, sadece 6 kanun maddesi ve ek tablolarıyla finans sektörünün işlem vergisi olma hüviyetini devam ettiriyor.

Günümüzde birçok yeni türev enstrümanları ve yeni yatırım araçları piyasada işlem görüyor. BSMV, bu yatırım araçlarının vergilendirilmesiyle ilgili yayımlanan yeni tebliğlerle güncel tutulmaya çalışılıyor. Finans sektörünün işlem vergisi olan bu verginin, dar ve kısıtlı sayıda bir düzenlemeyle bu kadar yıldır ayakta kalıp uygulanabiliyor olması aslında önemli bir başarı. Bunun yanında, bu kısıtlı düzenleme yüzünden BSMV'nin ortaya çıkan yeni uygulamalara cevap veremiyor olması farklı yorum ve açıklamaları da beraberinde getiriyor. Sadece bir kanun maddesi için birçok Vergi İdaresi görüşü ve denetim elemanlarının farklı yaklaşımları, mükellefleri vergi kanunlarının temel ilkesi olan açık ve net anlaşılır olması hususunda zaman zaman zor duruma düşürüyor.

Şimdi ise en çok konuşulan, BSMV'nin neredeyse kalbi sayılacak olan "lehe para kalma" kavramının yeni bir yaklaşımla yorumlanmaya başlanması. Nedir bu yeni yaklaşım diye kendimize soracak olursak; artık finans kurumlarının lehlerine para kalmaktan öte işlemler sebebiyle gerçekleştirmek zorunda olduğu tüm tahsilat tutarının vergilendirilmesi olarak kısaca tanımlanabilir.

İşte tam bu noktada BSMV konusunda son gerçekleştirilen vergi incelemeleri ve yargı kararlarına değinerek, "lehe para kalma" kavramının nasıl yorumlandığını araştırdık.

LEHE PARA KALMA NEDİR?

Kanunun 28'inci maddesinde yer verilen BSMV banka ve sigorta şirketlerinin (Finansal Kiralama Kanunu'na göre yaptıkları işlemler hariç olmak üzere) her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne namla olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar banka ve sigorta muameleleri vergisine tabidir.

BSMV hesaplanması için temel prensip olarak öncelikle bir işlemin gerçekleşmesi, ikincil olarak da bu işlem neticesinde banka veya sigorta şirketi açısından lehe kalan bir

para tutarından bahsedilmesi gerekiyor. Burada, özellikle nakden veya hesaben lehe kalma kavramını yapılan tüm tahsilat olarak değil işlem sonucunda ortaya çıkan kâr tutarı olarak değerlendirmek önemli.

HANGİTÜR İŞLEMLER KAPSAMA GİRER?

Bankaların tahsil etmiş olduğu faiz ve komisyonlar, alım satım kazançlarıyla sigorta şirketlerinin aynı şekilde elde ettiği komisyon ve benzeri gelirleri lehe kalan para olarak yüzde 5 oranında BSMV'ye tabi tutulmaktadır.

Örneğin, bir bankanın satış konusu ettiği menkul kıymetin alış bedeli 80 bin TL olup, 90 bin TL'ye satılmış olsun. Burada satış bedeli olan 90 bin TL ile alış bedeli olan 80 bin TL arasında oluşan fark 10 bin TL lehe alınan tutar olarak değerlendirileceğinden üzerinden BSMV hesaplanması gerekmektedir. Aynı örnekte işlemde zarar oluşması halinde, yani satış tutarı 60 bin TL olursa lehe

alınacak olan bir paradan söz edilemeyeceğinden BSMV matrahı oluşmayacaktır. Diğer bir ifadeyle vergi matrahını işlemin kârlı olarak yapılması halinde ortaya çıkan matrah oluşturacaktır.

Sonuç olarak lehe tahsilat yapılması kavramı için yapılmasına bağlı olarak sağlanan net hasılatı ifade etmeye yönelik bulunduğundan örneklerdeki maliyet bedeliyle satış bedeli arasındaki pozitif farkın lehe alınan para olarak değerlendirilmesi olmalıdır.

GENİŞYORUMLAMA

Peki tahsilat amacıyla elde edilen tutarları lehe kalan para olarak kabul etmek bu kapsamda mümkün müdür? Bir örnekle bu konuyu anlatacak olursak; bir kurumun yapmış olduğu sınava girecek bir öğrencinin bankaya sınav harcını yatırması ve bankanın da bu sınav harcını birebir olarak ilgili kurumuna aktarması sizce lehe kalan para mıdır? Cevabınız, "Hayır olur mu hiç" ise yanılıyorsunuz. İşte size ispat!

Bir bankada benzer bir duruma ilişkin vergi incelemesi yapılıyor. Bankaya yatırılan sınav ücretleri üzerinden banka muameleleri vergisi hesaplanmadığı için tarhiyat yapılarak vergi aslı ve cezaları salınıyor. Bu tarhiyat vergi mahkemesine taşınıyor. Vergi mahkemesi vermiş olduğu kararda bankanın hesaben lehine para almış olmasını yeterli görerek banka tarafından sınav başvuru ücreti adı altında sınava katılanlardan toplanan paraları lehe kalan para sayıyor ve tarhiyatında hukuka aykırılık bulunmadığına hükmediyor.

Bununla bitmiyor devamında bu konu Danıştay'a taşınıyor. Umarız ki vergi mahkemesinin bu kararının temyiz edilmesi mümkün olabilecek.

Görüldüğü üzere lehe para kalma kavramı son vergi incelemeleri dışında artık yargı kararlarında da finans kurumlarının her türlü para tahsilatında pozitif lehe kalan

BSMV'nin, dar ve kısıtlı sayıda bir düzenlemeyle bu kadar yıldır ayakta

kalıp uygulanabiliyor olması önemli bir başarı.

tutar olarak değil hesaben ve nakden her türlü tahsilat olarak geniş anlamda yorumlanıyor.

SİGORTA ŞİRKETLERİNDEKİ SOVTAJ UYGULAMASI

Bir diğer lehe kalma örneği sigorta şirketlerindeki sovtaj uygulamasıdır. Gelir İdaresi'nin 2014 yılı Mart ayında Sigorta Şirketleri Birliği'ne sovtaj uygulamasına ilişkin vermiş olduğu görüşte, benzer bir yorumda bulunarak hasarlı veya pert olan mala (araca) ilişkin olarak sigorta şirketleri tarafından ödenecek tutar ayrı, hasarlı veya pert olan malın hurda bedeli ayrı değerlendirilerek sovtaj geliri kadar sigorta şirketleri lehine bir tutar oluştuğu ifade edildi.

Özünde lehe kalan para, işlemde sigorta şirketinin tazmin ettiği tutardan aracın sovtaj değerinin düşülmesi olmalıdır. Ancak tazmin edilen tutarı ayrı düşünüp bunun çok altında gerçekleşen hurda sovtaj değerini lehe kalan para olarak saymak aynı yaklaşımın bir benzer örneği olarak tezahür ediyor.

Bu konu da vergi inceleme elemanlarınca halihazırda inceleniyor. Sovtaj işlemlerinde işin özü sigorta şirketinin elden çıkardığı mal nedeniyle, şirket için "lehine kalan bir para" oluşmamakta ve sigorta şirketi zarar etmektedir. Dolayısıyla, bu işlemde lehe kalan sovtaj tutarı poliçe kapsamında ödenen tazminatı aşmadığı için lehe kalan bir paradan bahsetmenin mümkün olmayacağı açıktır ●

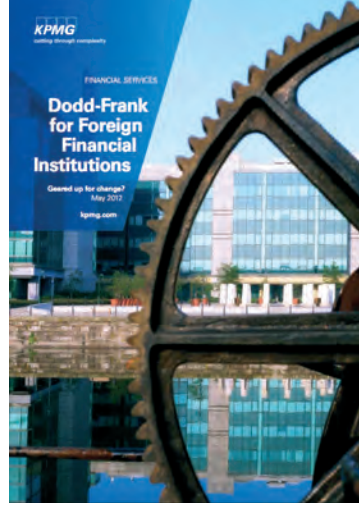
TARTIŞMALAR SÜRECEK

Yazımızda bahsedilen örnek vergi incelemeleri ve yargı kararlarındaki yaklaşıma katılmadığımızı belirtmekle birlikte, yapılan bu şekildeki değerlendirmelerin bundan sonra birçok finans kurumunu aynı yargı sürecine taşıyacağını ve lehe kalan para konusunun çok tartışmalara sahne olacağını tahmin ediyoruz.

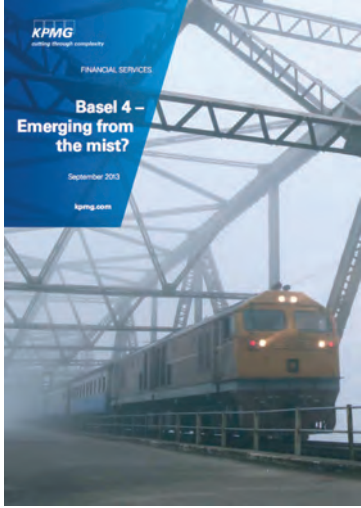
finansal hizmetler yayınlarımız

1

2

3

4

1. Gelişen Yatırım Yönetimi Regülasyonu: Tünelin sonunda ışık görünüyor mu?
KPMG uzmanları olarak bizler, bu senenin “Uygulama ve Yerine Getirme” senesi olacağını öngörüyoruz. Her yeni reform kendine özgü engeli beraberinde getiriyor. Ancak yoğun regülasyon dalgası sonunda tünelin sonunda ışık görünüyor. Amerika Birleşik Devletleri, Asya-Pasifik, Avrupa ve Orta Doğu’daki varlık yöneticileri ve yatırımcıların karşılaştığı kilit regülasyon sorunlarına eğilen Gelişen Yatırım Yönetimi Regülasyonu dokümanımız yayında.

2. Finans Sektörü için Dodd-Frank: Değişikliğe Doğru Vites Büyütmek
2010 yılında yasa olarak kabul edilen Dodd-Frank Kanunu, Amerika Birleşik Devletleri’nde finansal sektör üzerinde

hâkimiyet sağlamış durumda. Türkiye’nin de gündeminde olan konu, KPMG Türkiye finansal hizmetler uzmanlarımız tarafından ayrıca ele alınmaktadır. KPMG Global uzmanlarımız tarafından hazırlanan yayınıma web sitemizden ulaşabilirsiniz.

3. Basel 4 - Gün Işığında mı Ulaşıyor?
Basel 3 geliştirme aşamasında olan regülasyonlar içerisinde çeşitliliğin artmasını sağlayan ve “her şeyden biraz daha fazla” regülasyon girişiminden biri. Bankaların, tüm bu girişimlerin bütünlük etkisini düşünmek zorunda ve Basel 3 etkisinin ve Basel 4’e yönelik hamlelerin strateji ve iş modelleri üzerindeki etkisini göz önünde bulundurmak zorunda olduğunu düşünüyoruz. Tüm detayların yer aldığı, global uzmanlarımız tarafından hazırlanan raporumuz yayında.

4. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Mevzuatına Uyum: Ödeme Kuruluşları ve Elektronik Para Kuruluşları
6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun 27 Haziran 2013 tarih ve 28690 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdi. Ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşlarının, Kanunda öngörülen yönetmelikler doğrultusunda gerekli izinleri alarak faaliyet göstermeleri ve ilgili mevzuat kapsamında belirlenen temel ilkelere uymaları gerekmektedir. Ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşlarının (Kuruluş) bilgi sistemleri yönetiminde esas alacakları temel ilkeler, bağımsız bilgi sistemi denetim ilkeleri ve KPMG Türkiye’nin sunduğu hizmetler hakkında ayrıntılı bilgiye dokümanımızdan ulaşabilirsiniz.